

הכרזה על חופש העיתונות העולמי

ההכרזה על חופש העיתונות העולמי

תורגם על-ידי הוועד הישראלי לאונסקו

אנו, משתתפי ועידת אונסקו ל"תקשורת באזורי סכסוך ובמדינות בשלבי מעבר" שנערכה בבלגרד, סרביה ומונטנגרו, ביום חופש העיתונות העולמי (3 במאי 2004),

מזכירים את סעיף 19 של ההצהרה העולמית לזכויות אדם הקובעת ש"לכל אחד הזכות לחופש ביטוי: זכות זו כוללת את החירות להחזיק בדעות בלא התערבות וכן את הזכות לחפש, לקבל ולהעביר מידע ורעיונות בכל אמצעי תקשורת ובלי שים לב לגבולות",

מציינים שאמנות ז'נבה והפרוטוקולים הנוספים הקשורים בהן, שקבעו את התקנים הבין-לאומיים לעיתונאים במשימות מקצועיות מסוכנות באזורים של סכסוך מזוין, מסווגים עיתונאים אלו כאזרחים ולא כלוחמים וקובעים שמשום כך עליהם לזכות לכל ההגנות הניתנות לאזרחים, ובהן הוראות נגד הפיכתם למטרות מכוונות, עצירתם או התעללות אחרת בהם.

מודעים להיותו של חופש העיתונות חלק מסדר היום החדש של פיתוח המבוסס על זכויות אנוש כפי שהוגדרו במפת הדרכים ליישום הצהרת המילניום של האו"ם,

מזכירים את החלטת האו"ם 1325 המעודדת את הקהילה הבין-לאומית לכלול קבוצות של נשים ונשים בכל תהליכי השיקום, הפיתוח והשלום בעקבות סכסוכים,

מקבלים בברכה את הצ'רטר לבטיחותם של עיתונאים העובדים באזורי מלחמה או באזורים מסוכנים (פריז, 8 במארס 2002) ואת 'צ'רטר הבטיחות' (מונטריאול, 1992), שאומצו בידי הארגונים הנוגעים בדבר,

מזכירים את החלטה 4.3 שאימץ אונסקו (הוועידה הכללית, ה-26, 1991) המכירה בחיוניותה של עיתונות חופשית, פלורליסטית ועצמאית בכל חברה דמוקרטית ותומכת בהצהרה שאימצו המשתתפים בסמינר האו"ם/ אונסקו ל'קידום עיתונות אפריקנית עצמאית ופלורליסטית' (וינדק, נמיביה, 29 באפריל – 3 במאי 1991),

מוקיעים את ההרג, ההתקפות, האימים וההטרדה של עיתונאים המדווחים באזורי סכסוך, מדגישים את חשיבות הנגישות לזרימה חופשית של מידע על מצבי קונפליקט ממגוון מקורות שמטרתם לחשוף כל התעללות שעלולה להתרחש וליצור אקלים שיאפשר ליישב את הסכסוכים,

שמים דגש על הצורך לערב את אמצעי התקשורת החדשותיים המקומיים כשחקן מרכזי בפיתוח אסטרטגיות כלשהן של אמצעי תקשורת באזורים הנתונים בסכסוך או שעברו סכסוך,

נותנים את הדעת למסר של מנכ"ל אונסקו, קוישירה מטסואורה, ביום חופש העיתונות העולמי (2004), ש"הבטיחות ועצם ההישרדות" של אוכלוסיות באזורי סכסוך עשויות להיות תלויות בקבלת "מידע בלתי תלוי ואמין" ולדעתו שזו-שיח "גם אם הוא נוקב... יש לו חשיבות מכרעת בהנחת התשתית לפיוס ושיקום... עיתונות חופשית אינה מותרות שאפשר להמתין עמן לזמנים טובים יותר; היא חלק מעצם התהליך שבאמצעותו אפשר להגיע לזמנים טובים יותר אלו",

מצהירים פה אחד בזאת ש:

1. השגתם של דמוקרטיה ושלוה בר-קיימא יהיו תלויים בכבוד לזכויות אדם בין-לאומיות, ובמיוחד לזכות לחירות הביטוי כפי שהוגדרה בסעיף 19 בהצהרה האוניברסלית לזכויות האדם;
2. חופש הביטוי מחייב את קיומם של אמצעי תקשורת בלתי תלויים ופלורליסטיים, המסוגלים לדווח בלי תלות בשליטה ממשלתית, פוליטית או כלכלית;
3. הבטחת בטיחותם של עיתונאים מקומיים ועיתונאי חוץ כאחד צריכה לקבל את הקדימות הגבוהה ביותר. יש לשים קץ לתרבות של חסינות מעונשים במקרים של הריגת עיתונאים והתקפות אחרות עליהם, ויש לערוך חקירות בלתי תלויות של הריגות והתקפות כאלה;
4. באזורים הנתונים בסכסוך או שעברו סכסוך צריך להבטיח שמידע הומניטרי אמין ומעשי יעמוד לרשות האוכלוסייה המקומית וארגוני הסיוע הבין-לאומיים גם יחד. אפשר שלשם כך יהיה צורך ביצירת ערוצים מיוחדים למידע למשך כל פרק זמן שבו ייזרשו. צריך גם להבטיח מידע מדויק על משא ומתן לשלום או על תהליכי פיוס אחרים;
5. במצבים של סכסוכים אלימים קורה לא אחת שצדדים חמושים השותפים לסכסוך שולטים בשיח הציבורי. יש להבטיח את ההשתתפות הפעילה של קבוצות נשים, חברה אזרחית, קבוצות שוליים וקבוצות פגיעות, באמצעות הגשת סיוע שיאפשר לקבוצות אלו גישה למקורות תקשורתיים ו/או ליצירת מקורות משלהן כדי שישמיעו את שעל לבן;
6. בעת הטיפול באזורי סכסוך או באזורים שעברו סכסוך, על הרשויות שקיבלו מנדט מהקהילה הבין-לאומית לקדם את חופש העיתונות ולהגן עליו ועל זכויות אדם אחרות – לא להגביל אותם;
7. אף שייתכן שיהיה צורך להילחם בהסתות ישירות ואפקטיביות לאלימות, אל לרשויות לבלבל בין חדשות בלתי תלויות לבין תעמולה הקוראת לאלימות;
8. שדרנים מטעם המדינה או הממשלה צריכים להפוך לשדרנים בשירות הציבור. יש להקים מערכת להקצאה של רישיונות ותדרי שידור שתהיה מופרדת לחלוטין מהתערבות פוליטית ומסחרית;
9. אמצעי תקשורת פלורליסטיים מחייבים את קיומם של מגוון רחב של אמצעי תקשורת מודפסים, משודרים ואחרים שישקפו את המגוון הרחב ביותר של דעות בקהילה. יש לנקוט אמצעים להבטיח תחרות הוגנת ומרחב פעילות כלכלית המספק הזדמנות שווה;
10. יש להשקיע מאמצי הדרכה כדי לפתח ולחזק את יכולתם של מוסדות הדרכה מקומיים, לאומיים ואזוריים, כגון בתי ספר לעיתונאות ברמת האוניברסיטה, קידום ההדרכה של עיתונאים ומדריכים וגם הפיתוח של מחקר התקשורת ואמצעי התקשורת. הדרכתם של עיתונאים צריכה לכלול עיסוק בענייני בטיחות ושאלות של האפשרות הכלכלית לתמוך באמצעי תקשורת בני-קיימא. היא צריכה גם לכלול נושאים של ניהול סכסוך ותהליכי שלום כדי לעמוד בדרישה לדיווחים מיוזעים על תהליכי פיוס וכדי לוודא שעיתונאים לא יועמדו בתפקיד של עושי שלום.

הכרזה על חופש העיתונות העולמי

תכנית

11. חיוני באותה מידה לקדם את המודעות לזכויות אדם, במיוחד לחופש הביטוי, חופש העיתונות והחוק ההומניטרי הבין-לאומי בקרב נציגי ציבור והחברה האזרחית;
12. יש לנקוט צעדים כדי לשפר את מקצועיותם של עיתונאים, ובהם תמיכתם של ארגונים עצמאיים, ארגונים ואיגודי עובדים וכן חוקים וגופים של התנדבות ופיקוח עצמי בכל מקום שהדבר רלוונטי;
13. אנו מעודדים בתוקף גורמים ממשלתיים וגורמים לא ממשלתיים לכלול את פיתוח אמצעי התקשורת באסטרטגיה שלהם לשיקום ופיתוח באזורי סכסוך ובאזורים שעברו סכסוך. על גורמים לתאם את תגובותיהם כדי להשיג את ההשפעה הגדולה ביותר;
14. אנו חוזרים ומאששים את מעמדו של אונסקו כסוכנות האו"ם המובילה לסוגיות תקשורת בתוך מערכת האו"ם. אנו קוראים לאונסקו לחזק את התפקיד המתאם שלו בתמיכה ביזמות של אמצעי תקשורת באזורים הנתונים בסכסוך או באזורים שעברו סכסוך;
15. אנו מבקשים ממנכ"ל אונסקו להביא הכרזה זו לידיעת המדינות החברות במגמה לפתח אסטרטגיה לתכנית פעולה של ממש לשותפים במערכת האו"ם, גורמים ממשלתיים וגורמים לא ממשלתיים ושותפים מצד החברה האזרחית, על פי עקרונות הכרזה זו.

UNE

הכרזה על חופש העיתונות העולמי

